

lang werden daarna, met tussenpozen, de gebouwen en hangars van Schiphol door Duitse toestellen gebombardeerd en gemitrailleerd: ongeveer zeshonderd bommen werden op en rondom het vliegveld afgeworpen. Het lucht-afweergeschut (de manschappen van de luchtdoelmitrailleurs hadden nooit eerder met hun wapenen geschoten) schoot één, misschien twee Duitse toestellen neer. Tal van gebouwen op en bij het vliegveld vlogen in brand; een aantal verkeersvliegtuigen van de KLM ging hierbij verloren. Op een gegeven moment kwam een motorspuit van de Amsterdamse brandweer het vliegveld opgereden om het vuur in een der hangars te blussen; pas nadat enkele brandweerlieden door bomscherven dodelijk getroffen waren, werd de motorspuit teruggetrokken.¹

Hoe was het intussen de van Schiphol opgestegen jagers en bommenwerpers vergaan? Tot de door snelle *Messerschmitts* beschermde Duitse bommenwerpers konden zij moeilijk doordringen; er ontstonden niettemin luchtgevechten. Eén Duitse jager werd neergeschoten, één Nederlandse maakte een noodlanding in de buurt van Hoorn; in een pauze in de bombardementen landden tenslotte weer vijf jagers met leeggeschoten mitrailleurbanden op Schiphol; drie landden er op het (door de Duitsers niet opgemerkte) vliegveld Ruigenhoek bij Noordwijkerhout. De eerste vlieger die daar om 4 uur 15 met zijn doorzeevende jager omlaagkwam, 'vond alles in diepe rust. Zelfs de officier van piket² wist niet dat het oorlog was.'³

De acht T-5's die om vier uur van Schiphol opgestegen waren, hadden op dat moment geen doelen opgekregen om te bombarderen; zij zetten zich dus als jagers in en trachtten met hun mitrailleurs en met het 2 cm-kanon dat zij hadden, Duitse toestellen te raken. Daarvan werden er vermoedelijk vijf neergeschoten. Van die T-5's landden één op 'De Kooy', één in Bergen, vier op Ruigenhoek, één zelfs in Vlissingen – slechts één keerde naar Schiphol terug. Dat ene toestel steeg kort voor zeven uur weer op om samen met drie die op Ruigenhoek geland waren, het door de Duitsers bezette vliegveld Ockenburg te bombarderen. Na die aanval werd één van de vier tussen Den Haag en Hoek van Holland boven zee afgeschoten; van de vijf inzittenden wist alleen de commandant, de reserve tweede-luitenant-waarnemer B. Swagerman, het er levend af te brengen; vijfhonderd meter buiten de kust met zijn parachute in zee neerkomend, ontdeed hij zich van zijn valschermharnas, leren jas en laarzen en bereikte zwemmend het strand, vanwaar hij naar Schiphol terugkeerde.⁴ Wij zullen Swagerman ('een jongeman van juist

¹ A.v., p. 10-15, 20-23. ² De officier die buiten de normale diensturen verantwoordelijkheid draagt voor het betrokken onderdeel. ³ Molenaar: *De luchtverdediging*, II, p. 53-54. ⁴ A.v., p. 25-30.